

<div>Magyar Népköztársaság</div> <div></div> <div>Országos Szabvány</div>	<div>A MINŐSÉGSZABÁLYOZÁS FOGALOMMEGHATÁROZÁSAI</div>	MSZ 18776–84
		Az MSZ 18776–78 helyett
		T 00
<div>Управление качеством. Основные термины и определения.</div> <div>General terms of quality control</div>		
<p>Az állami szabványok hatályára vonatkozó rendelkezéseket a szabványosításról szóló 19/1976. (VI. 12.) MT számú rendelet 5-12. §-ai tartalmazzák.</p> <p>A KGST-szabványoknak és a magyar állami szabványoknak a külkereskedelemben való alkalmazását a külkereskedelmi miniszter és a Magyar Szabványügyi Hivatal elnöke a 12/1978. (KkÉ. 14.) KkM-MSZH számú együttes utasításban szabályozta. Az utasítás hatályát a szövetkezetekre a 8/1978. (X. 28.) KkM számú rendelet terjesztette ki.</p> <p>A szabványban szereplő megjelöléseket, rajz- és betűjeleket, megnevezéseket, minőségi osztály megjelöléseket, valamint a szabványban meghatározott fogalmakat csak az állami szabványban meghatározott értelemben szabad használni, abban az esetben is, ha a szabványtól való eltérés egyébként nincs engedélyhez kötve [19/1976. (VI. 12.) MT számú rendelet 11.§].</p>		
<p>E szabvány tárgya a minőségszabályozásban leggyakrabban használt általános fogalmak meghatározása.</p> <p>Nem tárgya a szabványnak a termékminőség, a matematikai-statisztikai ellenőrzés és a megbízhatóság fogalmainak meghatározása.</p>		
<div>Tartalom</div> <div><div>1. Alapfogalmak</div><div>2. A termékkel kapcsolatos fogalmak</div><div>3. A minőségellenőrzéssel kapcsolatos fogalmak</div><div>4. A selejttel kapcsolatos fogalmak</div><div>5. A minőségtanúsítással kapcsolatos fogalmak</div><div>Függelék</div><div>A szövegben említett magyar állami szabványok</div><div>A tárggyal kapcsolatos magyar állami szabványok</div><div>Betűrendes mutató</div></div>		
<div>1. ALAPFOGALMAK</div>		
<div>1.1. A termék minősége: az MSZ 553* szerint</div>		
<div>Megjegyzés:</div> <div>A minőség fogalma a javítás, a karbantartás, a szolgáltatás minőségére analóg módon kiterjeszthető.</div>		
<div>1.2. Optimális minőség: a követelményeket kielégítő és az adott körülmények között gazdaságosan előállítható legjobb minőség.</div>		
<div>1.3. Minőségpolitika: a gazdaságpolitika azon része, amely a termék vagy a szolgáltatás minőségére vonatkozó alapvető célkitűzéseket, fő feladatokat tartalmazza.</div>		
<div>*A termék minősége: A termék olyan tulajdonságainak összessége, amelyek alkalmassá teszik meghatározott szükségletek kielégítésére rendeltetésének megfelelően (MSZ 553-83 2. szakasz).</div>		
<div>A jóváhagyás időpontja: 1984. július 13.</div>		<div>A hatálybalépés időpontja: 1985. január 1.</div>

- 1.4. Minőségszabályozás: a minőség fejlesztésére, tervezésére, biztosítására, ellenőrzésére és a minőség javítására irányuló műszaki-gazdasági tevékenységek összehangolt rendszere az optimális minőség elérése érdekében.
- 1.5. Minőségfejlesztés: a minőségre vonatkozó igényeket és a gazdaságossági követelményeket a jelenleginél magasabb színvonalon kielégítő termék és az annak megvalósítását elősegítő rendszer létrehozására irányuló tevékenységek összessége.
- 1.6. Minőségtervezés: a kitűzött minőségpolitikai célok és feladatok tervfeladatokra bontása, ezek eléréséhez szükséges előírások, eszközök és módszerek meghatározása közép- és rövidtávú tervek, valamint gyártmány- és gyártástervek formájában.
- 1.7. Minőségbiztosítás: a tervezett minőség eléréséhez szükséges tárgyi, személyi, szervezeti és anyagi feltételek megteremtése.
- 1.8. Minőségellenőrzés: a termelés feltételeinek, a félkész és a késztermék minőségének előírások szerinti ellenőrzése.
- 1.9. Minőségjavítás: a minőséget befolyásoló hibák megszüntetését, megelőzését, illetve csökkentését eredményező tevékenység.

2. A TERMÉKKEL KAPCSOLATOS FOGALMAK

- 2.1. Termék: a termelés vagy a szolgáltatás eredményeként létrejövő, szükségletek kielégítését szolgáló anyag vagy tárgy.
- 2.2. Tétel: az **MSZ KGST 547** szerint.
- 2.3. Minőségi követelmény: a termék előírt vagy szerződésben kikötött olyan jellemzője, amely minőségi igényt fejez ki.
- 2.4. Minőségi tulajdonság: a termékben megvalósított minőségi jellemző.
- 2.5. Törvényes kellék: az olyan kötelezően előírt követelmény, amelynek a gyártó szerződéses kikötés nélkül is tartozik eleget tenni.
- 2.6. Szerződéses kellék: az olyan követelmény, amelynek teljesítésében a szerződő felek egymással megállapodtak.
- 2.7. Minta: a terméksokaság vagy egy termék olyan darabja vagy mennyisége, amely annak egy vagy több tulajdonságát képviseli.

Megjegyzés:

Használatos az ajánlati minta, áruminta az íz- illat- színminta, a felületi kikészítés minta, a modell és vizsgálatok esetén a vizsgálati minta kifejezés. A statisztikai minősítéshez kivett különböző mintákra az **MSZ KGST 547** szabvány meghatározásai vonatkoznak.

- 2.8. Megfelelő termék: az olyan termék, amely kielégíti a rá vonatkozó követelményeket.
- 2.9. Hibás termék: az olyan termék, amely nem elégíti ki a rá vonatkozó követelményeket.
- 2.10. Nyílt hiba: az olyan hiba, amely az előírt vizsgálatok elvégzésével megállapítható.
- 2.11. Rejtett hiba: az olyan hiba, amely az előírt vizsgálatok elvégzésével nem állapítható meg, csak a felhasználás vagy a használat közben jelentkezik.
- 2.12. Minőségi fokozat: egy termékfajtán belül különböző igényeknek megfelelően tervezett és létrehozott minőségi szintek valamelyike.

- 2.13.** Minőségi osztály: egy termékfajtan vagy annak valamelyik fokozatán belül az előállítási folyamat termékminőséget befolyásoló tényezőinek ingadozásából származó, a rendeltetésszerű felhasználást nem kizáró hibák mérlegelésével megállapított minőség szerinti besorolás.
- 2.14.** Szabványos termék: az olyan termék, amely kielégíti a szabványokban előírt követelményeket.

3. A MINŐSÉGELLENŐRZÉSEL KAPCSOLATOS FOGALMAK

- 3.1.** Vizsgálat az olyan eljárás, amellyel a termék minőségi jellemzői megállapíthatók.
- 3.2.** Minősítés: a vizsgálat eredményeinek és a követelményeknek az összehasonlítása alapján hozott döntés arról, hogy a termék megfelelő-e, illetve melyik minőségi osztályba sorolható.
- 3.3.** Ellenőrzési utasítás: a minőségellenőrzés végrehajtásának módjára vonatkozó olyan előírás, amely a vizsgálandó jellemzőket, a vizsgálatok és a minősítés módszerét, valamint a minőségellenőrzés eredményei visszacsatolásának rendjét tartalmazza.
- 3.4.** Mintavétel:* a minta mennyiségének a tételből előírt módon, vizsgálat céljára való elkülönítése.
- 3.5.** Vizsgálati minta:* a vizsgálat céljára elkülönített termék vagy termékmennyiség.
- 3.6.** Mintavételes ellenőrzés:* az **MSZ KGST 547** szerint.
- 3.7.** Mindendarabos ellenőrzés: a termék darabonkénti vizsgálata és minősítése.
- 3.8.** Idegénáru ellenőrzés: a termelő vállalathoz felhasználásra érkező termékek vizsgálata és minősítése.
- 3.9.** Gyártásellenőrzés: a gyártás folyamata közben a termelő-berendezések működésének, az eszközök felhasználásának, és az előírt technológia betartásának ellenőrzése a termék minőségének megőrzésére, a hibák megelőzésére.
- 3.10.** Gyártásközi (műveletközi) ellenőrzés: a készülő terméknek a gyártás folyamata közbeni vizsgálata és minősítése.
- 3.11.** Önellenőrzés: a gyártásközi (műveletközi) minőségellenőrzésnek az a módja, amikor a vizsgálatot és a minősítést maguk a terméket előállító dolgozók végzik.
- 3.12.** Első darab ellenőrzés: nagyobb mennyiségben, sorozatban gyártott termékek első darabjának, illetőleg darabjainak vizsgálata és minősítése.
- 3.13.** Végellenőrzés: a késztermék vizsgálata és minősítése.
- 3.14.** Átvételi ellenőrzés: a készterméknek az átadó és az átvévő képviselői által közösen végzett vizsgálata és minősítése.
- 3.15.** Típusvizsgálat: a sorozatgyártást, vagy tömeggyártást általában megelőző olyan vizsgálat, amely kiterjed a termék összes előírt követelmény szerinti vizsgálatára és minősítésére.

Megjegyzés:

új konstrukció, anyagváltozás vagy technológiaváltozás esetén kerül rá sor.

- 3.16.** Megkülönböztető minősítés: a terméknek az erre jogosult szerv által végzett olyan vizsgálata és minősítése, amely a terméket egy kiválasztott magas minőségi szinttel összehasonlítva kiemelésre méltónak ítéli és a megkülönböztető elnevezés (pl. „kiváló áru”), illetve a megkülönböztető minősítő jel használatát engedélyezi.

* Egyes iparágakban a 3.4., 3.5., 3.6., fogalmakkal egyenértékűként elterjedt a próba, próbavétel. Próbavételes minőségellenőrzés kifejezésének használata. E kifejezések használatát is e szabványban meghatározottakhoz kell igazítani.

4. A SELEJTTEL KAPCSOLATOS FOGALMAK

- 4.1.** Selejt: az olyan hibás termék, amelynek egy vagy több minőségi jellemzője olyan mértékben tér el a követelményektől, hogy emiatt eredeti rendeltetésének nem, vagy csak javítás után felel meg.

Megjegyzés:

Lehet, hogy valamely termék az eredeti rendeltetés szempontjából selejtnek minősül, de más célra még felhasználható.

- 4.2.** Végleges selejt: az olyan hibás termék, amelynek hibája egyáltalában nem javítható, vagy a javítás valamilyen, pl. gazdasági okból nem célszerű.
- 4.3.** Javítható selejt: az olyan hibás termék, amelynek hibája javítással gazdaságosan megszüntethető úgy, hogy eredeti rendeltetésének megfelel.
- 4.4.** Tűrt selejt: a tételben előforduló selejtnek előírásban vagy szerződésben rögzített, megengedett mértéke.
- 4.5.** Anyagselejt: a felhasznált anyag hibájából eredő selejt.
- 4.6.** Gyártási selejt: a hibás gyártási tevékenységből eredő selejt.
- 4.7.** Selejtstatisztika: a selejt előfordulásainak, okainak valamint a selejtkárnak a kimutatása, értékelése és rendszerezése.
- 4.8.** Selejtelemzés: a selejtstatisztika adatai alapján a selejt okainak felderítése, és okozóinak megállapítása, elemzése és felülvizsgálata a selejtkár csökkentésére, megszüntetésére, illetve megelőzésére.
- 4.9.** Selejtszázalék: a selejt mennyiségének, vagy értékének viszonya a termelés mennyiségéhez, vagy értékéhez.

5. A MINŐSÉGTANÚSÍTÁSSAL KAPCSOLATOS FOGALMAK

- 5.1.** Minőségstanúsítás: a termék minőségéről felelőséggel adott tájékoztatás.
- 5.2.** Minőségi bizonyítvány:* a termék minőségét tanúsító olyan okirat, amelyben a szolgáltató fél a termék lényeges minőségi tulajdonságait szabatos műszaki adatokkal - a mérhető tulajdonságokat mérési eredményekkel - tanúsítja.
- 5.3.** Szakértői minőségi bizonyítvány: a szerződő felektől független harmadik fél által kiadott minőségi bizonyítvány.
- 5.4.** Hatósági minőségstanúsítás: hatósági szerv által kiadott minőségstanúsítás.
- 5.5.** Minőségi jel: a terméken, vagy a csomagoláson alkalmazott jel a minőség tanúsítására.
- 5.6.** Minőségi jel tanúsítvány: az olyan okirat, amelyben a minőségi jelet alkalmazó vállalat az átvevővel a minőségi jel jelentését közli.
- 5.7.** Állami szabványjel: hordó alakú keretbe foglalt MSZ betűket tartalmazó jel, amely azt tanúsítja, hogy a termék megfelel minden rá vonatkozó állami (országos és ágazati) szabványnak.

Megjegyzés:

Az állami szabványjel alkalmazásának szabályait a Magyar Szabványügyi Hivatal elnökének 2/1985.(Sz.K.15.) számú utasítása tartalmazza.

* Az 5.2. meghatározás a 47/1968. (XII.18.) Korm.sz. rendeletnek megfelelő.

- 5.8. Megkülönböztető minőségi jel: a megkülönböztető minősítés tényét kifejező minőségi jel. (lásd 3.16, megkülönböztető minősítés)
- 5.9. Minőségi átvételi jegyzőkönyv: az olyan okirat, amelyben a szállító (eladó, vállalkozó) és az átvető képviselői együtt tanúsítják a termék minőségi ellenőrzésének eredményét.
- 5.10. Műszaki leírás: az MSZ KGST 1798 szerint.
- 5.11. Használati-kezelési útmutató: a termék használatára, kezelési módjára vonatkozó, felelősséggel adott tájékoztatás.
- 5.12. Árucímke: az árun vagy a csomagoláson alkalmazott címke, amely az áru minőségére, használatára, kezelési módjára vonatkozó adatokat tartalmazza.
- 5.13. Összehasonlító árucímke: termékfajtánként rendszeresített, a terméket meghatározott minőségi jellemzők szerint bemutató olyan árucímke, amely segíti a fogyasztót az igényeinek leginkább megfelelő termék kiválasztásában.

VÉGE

FÜGGELÉK

A minőség szabályozás műszaki-gazdasági fogalmaihoz kapcsolódnak a minőségért fennálló felelősség jogi fogalmai. Ezek közül néhány, gyakrabban előforduló fogalmat vagy rá vonatkozó magyarázatot ismertetünk a műszaki szakemberek tájékoztatására.

- F1.** Kellékszavatosság: a szállító (eladó, vállalkozó) törvényen alapuló felelőssége azért, hogy az általa átadott termék a teljesítés időpontjában megfelel a törvényes és a szerződéses kellékeknek (követelményeknek).
- F2.** Kellékszavatossági idő: az az időtartam, amelyen belül a termék minőségi hibájáért kellékszavatossági igény támasztható.
- F3.** Jótállás: a jogszabály jótállási kötelezettséget írhat elő és meghatározhatja annak legkisebb kötelező mértékét is. A felek jótállási kötelezettséget szerződésben is vállalhatnak.
Jótállás alapján a kötelezett a szerződés szerű teljesítésért a törvényben foglaltaknál szigorúbb felelősséggel tartozik.
Aki a szerződés hibátlan teljesítéséért jótállásra köteles, ennek időtartama alatt a felelősség alól csak akkor mentesül, ha bizonyítja, hogy a hiba oka a teljesítés után keletkezett. (Pl. a hiba nem rendeltetésszerű használat, kezelés, tárolás következménye.) Kötelező jótállás esetén a jótállási idő alatt felmerülő szavatossági jogokat a jótállásra vonatkozó jogszabály szerint kell elbírálni.*
- F4.** Kötelező alkalmassági idő: az az időtartam, amelyet hatósági előírás, szabvány, vagy kötelező műszaki előírás határoz meg. Ez alatt a termék meg kell őrizze a követelményeket kielégítő tulajdonságait.**
- F5.** Minőségi kifogás: a termék minőségi hibájának és az ebből származó igényeknek erre meghatározott módon és az előírt határidő alatt a szolgáltató féllel való közlése.
- F6.** Minőség hamis tanúsítása: minőségét tanúsító okiratban a termék minőségéről szándékosan, vagy gondatlanul valótlan adat tanúsítása.***
Valótlan adat tanúsítása történhet minőségi jellel (a terméken, vagy csomagoláson olyan minőségi jel alkalmazásával, amelynek a termék nem felel meg), a terméken feltüntetett – a minőség szempontjából lényeges – adatokkal, minőségi bizonyítvánnyal, kísérőjegyzékkel stb.

A szövegben említett magyar állami szabványok

A minőség szabályozás matematikai-statisztikai módszerei	MSZ KGST 547
Üzemeltetési dokumentáció	MSZ KGST 1798
A termék minőség fogalom meghatározásai	MSZ 553

A tárggyal kapcsolatos magyar állami szabványok

Megbízhatóság alapvető fogalom meghatározásai	MSZ KGST 292
Statisztikai átvételi ellenőrzés alternatív jellemző alapján	MSZ KGST 548
A valószínűség számítás és az alkalmazott statisztika fogalom meghatározásai	MSZ 509
Szabványosítási, tanúsítási és laboratórium akkreditálási fogalmak meghatározása	MI 271

* Ptk. 248. §.

** Ptk. 308. §. (1) bek.

*** Btk. 295. §.

BETÛRENDES MUTATÓ

– Állami szabványjel (5.7.)	– Minőségi fokozat (2.12.)
– Anyagselejt (4.5.)	– Minőségi jel (5.5.)
– Árucímke (5.12.)	– Minőségi jel tanúsítvány (5.6.)
– Átvételi ellenőrzés (3.14.)	– Minőségi kifogás (F5.)
– Ellenőrzési utasítás (3.3.)	– Minőségi követelmény (2.3.)
– Első darab ellenőrzés (3.12.)	– Minőségi osztály (2.13.)
– Gyártásellenőrzés (3.9.)	– Minőségi tulajdonság (2.4.)
– Gyártási selejt (4.6.)	– Minőségjavítás (1.9.)
– Gyártásközi (műveletközi) ellenőrzés (3.10.)	– Minőségpolitika (1.3.)
– Használati-kezelési útmutató (5.11.)	– Minőségsszabályozás (1.4.)
– Hatósági minőségtanúsítás (5.4.)	– Minőségtanúsítás (5.1.)
– Hibás termék (2.9.)	– Minőségtervezés (1.6.)
– Idegenáru ellenőrzés (3.8.)	– Nyílt hiba (2.10.)
– Javítható selejt (4.3.)	– Optimális minőség (1.2.)
– Jótállás (F3.)	– Önellenőrzés (3.11.)
– Kellékszavatosság (F1.)	– Összehasonlító árucímke (5.13.)
– Kellékszavatossági idő (F2.)	– Rejtett hiba (2.11.)
– Kötelező alkalmassági idő (F4.)	– Selejt (4.1.)
– Megfelelő termék (2.8.)	– Selejtelemzés (4.8.)
– Megkülönböztető minősítés (3.16.)	– Selejtsziszatiztika (4.7.)
– Minősítés (3.2.)	– Selejtszázalék (4.9.)
– Minta (2.7.)	– Szabványos termék (2.14.)
– Mintavétel (3.4.)	– Szakértői minőségi bizonyítvány (5.3.)
– Mintavételes ellenőrzés (3.6.)	– Szerződéses kellék (2.6.)
– Műszaki leírás (5.10.)	– Termék (2.1.)
– Megkülönböztető minőségi jel (5.8.)	– Tétel (2.2.)
– Mindendarabos ellenőrzés (3.7.)	– Típusvizsgálat (3.15.)
– Minőség (1.1.)	– Törvényes kellék (2.5.)
– Minőségbiztosítás (1.7.)	– Tűrt selejt (4.4.)
– Minőség-ellenőrzés (1.8.)	– Végellenőrzés (3.13.)
– Minőségfejlesztés (1.5.)	– Végleges selejt (4.2.)
– Minőség hamis tanúsítása (F6.)	– Vizsgálat (3.1.)
– Minőségi átvételi jegyzőkönyv (5.9.)	– Vizsgálati minta (3.5.)
– Minőségi bizonyítvány (5.2.)	

MSZ 18776.-1984 Minőségsszabályozás fogalommeghatározásai T 00)	Hivatkozás 2. oldal., 2.2. szakasz 3. oldal 3.6. szakasz A 6. oldal közepén	MSZ KGST 547 A minőségsszabályozás mate- matikai statisztikai módsze- rei MSZ KGST 547	MSZ 18973 A minőségellenőrzésének statisztikai fogalommegha- tározásai MSZ 18973
--	---	---	---

A szabvány alkalmazása előtt győződjön meg arról, hogy nem jelent-e meg *módosítása, kiegészítése, helyesbítése*, illetve *hatálytalanítása*, mert a szabványt a kibocsátója a műszaki haladásnak megfelelően időnként átdolgozza. A szabvány érvényességében beálló minden változást a Magyar Szabványügyi Hivatal a Szabványügyi Közlönyben hirdet meg (előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR); vásárolható a Budapest, V., Bajcsy-Zsilinszky út 76. alatti Hírlapboltban). A gyakorlati tapasztalatok alapján ajánlatosnak látszó helyesbítő, módosító indítványokat, észrevételeket megfelelő indoklással a Magyar Szabványügyi Hivatalhoz, Budapest, IX., Üllői út 25. (levélcím: Budapest, Pf. 24. 1450) lehet benyújtani.

A szabvány beszerezhető a Szabványboltban, Budapest, VIII., Üllői út 24. (levélcím: Budapest, Pf. 162. 1431).

MSZ 18776-1984

A minőségszabályozás fogalommeghatározásai (T 00) című szabvány módosítása a következő:

Az „1.3. Minőségpolitika: a gazdaságpolitika azon része, ...fő feladatokat tartalmazza” szövegrész helyett a következőt kell írni:

„1.3. Minőségpolitika: az **MSZ 18995** szerint.”

Az „1.4. Minőségszabályozás: a minőség fejlesztésére ...elérése érdekében.” szövegrész helyett a következőt kell írni:

„1.4. Minőségszabályozás: az **MSZ 18995** szerint.”

Az „1.7. Minőségbiztosítás: a tervezett minőség...feltételek megteremtése.” szövegrész helyett a következőt kell írni:

„1.7. Minőségbiztosítás: az **MSZ 18995** szerint.”

Az „1.8. Minőségellenőrzés: a termelés feltételeinek ..ellenőrzése” szövegrész helyett a következőt kell írni:

„1.8. Minőségellenőrzés: az **MSZ 18995** szerint.”

A 3.1. Vizsgálat: az olyan eljárás .. jellemzői megállapíthatók.” szövegrész helyett a következőt kell írni:

„3.1. Vizsgálat: az **MSZ 18974** szerint.”

A módosítás hatályba lépésének időpontja: *1990. május 1.*

Felvilágosítást ad: *Ferber István*, telefon 118-3011/437 m.